

causa est. q̄ et regio ipsa vestra calidissima omni no sit. et ob id frigida appetibiliora ma-
gis. q̄d̄ q̄ ip̄e vester pseudo p̄pheta cui sue sumit. ne vic̄ sui vino estuantes. insultu in
eum fecissent aut occidissent. quemadmodu et alie gentes aduersus suos sepe insulte-
re tyrannos. Nam sarraceni facillime ex ip̄o vino inebriant: moderamine nullo seruato
Preterea hic p̄ pudore atq̄ p̄termitto p̄hibitionis vim causam illam fabulosam et fa-
tuissimā proferre in medium. quā ip̄e in dialogo ad Abdiam iudeum assignauit sc̄z de
duobus angelis. qui aroth et maroth appellabant. qui inebriato vino et mulierē quan-
dam cognoscentes in penā. in puteo debil vsq̄ in diem iudicij sunt suspensi capitibus
demissis. Ego enim confundor talia etiam scribere recitando. que delirus ille asserere ve-
ritus nō est.

Duodecimus. ita et que de paradiso predicauit. vana omnino sunt. neq̄ vlla possunt
ratione cōprobari. vt infra diffusius patebit.

Sequitur de sarracenis deq̄ eorū moribus et erroribus.

Is nostris temporibz et iam pridē morantur Hierosolymis diuersi cultus et
ritus homines videlicet Sarraceni Iudei et Christiani. Verum sarraceno-
rum triplex est differentia p̄notanda: p̄mittendaq̄. Quidā enim vocantur
thurecomanni. et hi morantur ad plagam aquilonarē ciuitatis Hierusalē sub impera-
tore thurcoz. Et hi multa ecclesie sancte rhomane crebro inferūt mala. Quidā vero ap-
pellant marrochiani. et hi inhabitāt Africā magnā. suntq̄ ad australem partē vrbis
Hierusalē sub dominio et ditione regis eoz. Marrochij. et ex his duabus nationibus
nemo est Hierosolymis hodie. Sed neq̄ in terra sancta. nec aliquam ibi habent po-
testatem aut iurisdictionem. Alij vero nuncupantur Soldanini. et hi proprie moran-
tur Hierosolymis. Quia hac tempestate: ciuitas ipsa Hierusalem. et terra tota promi-
sionis est sub ditione regis soldani. qui communiter residet in magno Cayro. Omnes
he nationes sub p̄hana lege maledicti mahumeti viuūt et omnes noiunt se sarracenos
Vel quia ex fara se genitos predicāt et gloriānt. vel sicut gentiles aiunt q̄ ex origine sy-
rorum sunt quasi syrigene. ip̄i et cedareni a cedar filio Ismaelis. sed p̄rie ismaelite sunt.
et agareni censendi potius q̄ sarraceni. vtpote ab agar et eius filio ismaele originē du-
centes nō a fara. Horum sarracenoꝝ mores et obseruantie in credendis agendis et spe-
randis inferius late satis habentur in articulo tercio. ideo hic trāseo. Hi hierosolymis
in sua habent possessione destructū salomonis et ip̄m plurimū venerant. q̄d̄ licet primo
a Nabuchodonosor destructū fuerit et postmodū a rhomanis p̄ Titū et Vespasianū
et iterū ab imperatore Helio adriano qui et Hierusalē totā funditus euertit atq̄ denuo
instauratā a se anno imperij sui. lxx. ex noie suo Helia appellauit. A viris tñ fidelibus.
subtili postea et rotundo opere templū artificiose fuit reedificatū. Aliud q̄z habet tem-
plum in suo vsu sarraceni. in honore virginis gloriose edificatū. in eo loco p̄pe templū
Salomonis. in quo ip̄a post p̄sentationē sui in templū predictū in cella quadā manēs
diu deuotissimē vixit donec sancto Ioseph fuit desponsata. Nam templū Salomonis
predictū cū atrijs suis vsq̄ ad locū illū quondā porrigebat. Et in vtroq̄ templo dicto
sarraceni nullas proorsus immundicias sustinet aut sordes. sed neq̄ patiunt xp̄ianos in
aliq̄d eoz introire. Innumeras pene habet lampades in tēplo salomonis die noctiq̄
ardētes. Quemcūq̄ ibi inueniūt xp̄ianum indilate vel fidē abiurare cogūt vel occidit
Postremo ip̄i sibi viā precludētes salutis. nullū cōtra suā sectā predicantē admittūt aut
disputantē. s̄z solo eā gladio materiali defendūt. Apostatates etiā ab ea mox interimūt.

Circa sectā sarracenoꝝ et ei⁹ sacrilegū actorē quedā occurrūt attendēda que ad ma-
iorem informationē fidelium p̄sertim simplicium sunt studiosē notanda.

Primum	eius secte initio seu inchoatione.
Secundū	falsis et ficticijs huius secte fundamentis.
Tercium de	erroribz et vicijs multiplicibz in ea cōtentis.
Quartū	rōne et cā quare multitudo tāta gentium ad tales tantosq̄ errores cō-
Quintū	diuturnitate durationis eius.

Auferit

Circa primū sciendum q̄ licet omnes historiographi cōueniāt in hoc q̄ tem-
pore eraclij imperatoris circa finē vite sue. hec secta nephanda habuit initiū
vt supra habitū est. nō tamen omnes cōueniunt de modo. causa et occasione
huiusmodi inicitij. Videtur tamē mihi q̄ hoc tradatur sufficienter in quada3

historia breui fratris Bartholomei de luca q̄ de historijs Isidori et Ricardi et Bar-
tini multa collegit ad hoc ptinentia. In qua quidem historia habetur q̄ causa seu occa-
sio ex qua huiusmodi error sumpsit principiū fuit magna tyrānis eraclij imperatoris q̄
post victoriā de Persis habitam in superbiā eleuatus. et nimia cupiditate accensus ni-
mis premebat Persas et Arabes et Caldeos et alios cōfines eisdem in tributis et alijs
exactionibus grauib3 et noīdinatis. Et quo populi illarū regionū inclinati fuerunt
ad resistendū exactoribus imperatoris. quod tamen nō audebāt cōmittere timentes ei3
tyrannidem et magnā potestātē. Sed mahumetus qui maxime audacie ⁊ versucie erat
et etiā magicis artibus eruditus se eis adiunxit. qui inueniens dispositionē gentiū pre-
dictarū ad rebellandū rōmano imperio eos incitauit ad cōmittendā predictam rebel-
lionem. specialiter in denegandis tributis sub colore liberandi illas gentes a predictis
exactionibus. Unde et gentes ille acceperunt eum ducem et capitaneū sub quo sepe de-
bellauerūt collectores imperij. de q̄bus p̄dict3 mahumetus obtinuit multas victorias.
et vt̄ firmius h̄mōi principatū seu ducatū sibi usurparet. conatus est dare eis nouū cul-
tum et ritum sub quo in dicta rebellionē perseuerarent. Unde p̄silio seu suggestione cu-
iusdam heretici monachi Sergij nomine accepit quedam quasi prima sacramenta le-
gis mosaice et quedā euangeliū christi vt̄ supra patet vt̄ sic crederetur a rudibus popu-
lis esse cōseruator vt̄riusq̄ legis seu testamenti. Unde recte p̄siderant̄ hec secta nephā-
da p̄rie assimilatur secte seu idolatrie Jeroboam in suo initio de quo agitur. iij. Regū
xij. vbi habetur q̄ p̄pter fatuitatē Roboam qui respuēs cōsiliū seniorū et iuuenum ac-
quiescens deliramentis minatus est populum aggrauare in suis exactionib3. Jerobo-
am accepit occasionē rebellandi regi. et deinde peruertendi populū a cultu diuino. qui
quidem error perseuerauit in dece3 tribub3 vsq̄ ad earū totalem transmigratiōē seu
perditionē. vt̄ planius habetur. iij. et. iij. Regum libris.

Post vero h̄mōi initium in predictis regionibus habitū multe alie gentes sunt com-
mote ad adherendū predictis sub colore predictę libertatis. et specialiter de radice mon-
tis caucasi egressa est gens perfida p̄tra eraclium que quidem gens nobothea vocatur.
que s̄m Hieronymū a nabaioth primogenito ismaelis descendit. que gens deuastauit
regiones imperij vsq̄ in Syriam et Judeā. Deinde permittente deo et malicia huma-
na crescente totam Affricam et deinde Hispaniā fere occupauerunt. Et licet ab hispa-
nia diuina miseratione opitulante et p̄bitate regum hispanie pro deo militante pro ma-
iori parte sint eieci. adhuc tamen hodie ad exercitiū bonorum aliqua radix germinās
remanet.

Circa secundū sc3 de falsis et ficticijs huius sectę fundamentis.

Sciendū q̄ seductor predictus attendēs q̄ tpe illo iam idolatria fuerat ab or-
be exclusā p̄ doctrinā apostolor3 ⁊ discipulor3 xp̄i. put. p̄phetatū fuit Esaie. ij.
capitulo de tempore xp̄i vbi habet. et idola penitus cōterentur. Similiter et
Cosdroe qui se fecerat vt̄ deum adorari cum eius sequacibus. fuerūt per era-
clium deuicti et suppressi. nō inuenit alium modū introducendi ritū et cultum nouū nisi
singendo se legis diuine hactenus approbate cōseruatorem et executorē. Et quia lex di-
uina edificata est super fundamentū apostolor3 et p̄betarum. ideo finxit se esse p̄betaz
et apostolū. Unde his duobus noībus cōmuniter apud omnes qui hunc errorē faten-
tur seductor ille appellat̄. Vocant enim eum p̄betam simpliciter quasi anthōmaticē.
vt̄ intelligat̄ et imius p̄betarū. Vocant etiā eū nunciū seu apostolū dei cōmuniter in
suis oratorijs execratis. vt̄ vt̄riusq̄ legis cōseruator atq̄ eruditor estimet. P̄phetam
sc3 respectu antiqui testamenti. apostolū vero respectu noui. Recte igitur in reuelatione
facta beato Johanni q̄ habet Apocalipsis. xij. figurat̄ per bestia ascendētē de terra.
q̄ bestialiter viuēs de gentib3 et p̄gnationib3 terrenis ad sublimem potentiā mundanā
b iij

ascendit. Dicitur etiam habere duo cornua similia agni. quia sicut veritas euangelica per
duo cornua fuit divulgata. scz ppheticum et apostolicum. sic falsitas sarracnica fuit am-
pliata per dictū seductore. fingentē se habere predicta duo cornua simul vt dictum est.
Unde notatē dicitur duo cornua similia agni. ad ostendendū qd nō erant vera cornua
agni scz eius pphetia et apostolatus. sed similia. id est ficta seu simulata. Et notandū qd
sarraceni hec duo cornua falso nituntur fundare in dicitis vtriusqz testamēti. De cornu
enim pphetico allegant illud Deutro. viij. capitulo. Prophetam suscitabo eis rē. qd di-
cunt de predicto adimpleri. De secundo vero allegant illud Iohannis. xiiij. capitulo.
Paracletus autē spiritus sanctus quē mittet pater in nomine meo ille docebit vos omnia.
Sed falsitas vtriusqz allegationis euidenter hic ppendi potest. Nam in prima manife-
ste habetur de medio fratru tuoru. qd nō potest de predicto seductore intelligi quē ipsi
cōfitemur fuisse ismaelitā. In secunda autē manifeste habetur qd ille qui mittendus erat
habebat docere omnē veritatē et suggerere oia que christus pcepit. Cōstat autē qd do-
ctrinam euangelicā predictus seductor q̄sum in se fuit subuertit. vnde de illo nō p̄t ali-
quo modo verificari verba predicta. Similiter illud quod legit Luce. xxi. ca. Ego enī
dabo vobis os et sapientiā cui nō poterūt resistere omnes aduersarij vestri. non potest
intelligi de predicto seductore. qui nullo modo docuit veritatē. nec ipsi et eius sequa-
ces per sapientiā resistūt. sed solum per violentiā et potentiā armorum. vt per experien-
tiam patet. et in suo alkorano habetur expresse qd deus mandauit sibi vt per gladiū co-
geret populos ad recipiendū fidem suam. Ad designanduz autem seu fingendū qd ipse
esset vtriusqz testamēti cōseruator et sic haberet tanqz ppheta. et apostolus pcepit ser-
uari primū sacramentū veteris testamēti scz circumcisiōnē. et primū noui scz baptisimū.
Omnes enim sub predicta secta errantes masculi circumcidunt et tam viri qz femine
baptisant aqua. In vtroqz tamē errauit manifeste ab vtroqz testamento. Nam circum-
cisiō que octaua die p̄cipitur fieri. vt Leuitici. xij. capitulo patet. In etate adulta iumeni-
li et vltra per ipos fit. et sic predicta circumcisiō nō est mosaica p̄out voluit fingere. sed
ismaelitica seu nabaotica. Baptisimus autē qui fm veritatē apostolice doctrine nō itera-
tur. quia cum sit generatio spiritualis. correspondet generationi carnali que non est nisi
vnica. Unde ad Ephesios. iij. Unus dominus. vna fides. vnum baptisima. Nam fm
glosam vna christi mors vnū baptisimū cōsecrauit. ipi vero fatuantes. sepe et sepius
baptisant seu aqua abluunt p immundicijs tū corporalibus. Nā de spūalibus im-
mundicijs minime curant et sic dicentes se cōseruare vtrāqz legē. vtriusqz se manifestant
corruptores. et sic patet qd huius secte fundamenta sunt falsissime fictiones et inania de-
liramenta.

*Circa tertium articulum de varijs erroribus et vicijs multiplicibus in lege mabu-
metica contentis.*

Notandum qd summam alkoranum perstringendo. inueniemus qd Ma-
homet qz periculose errauit. et circa credenda et circa agenda et circa speran-
da. In primis equidem circa credenda vt in plurimum famosorum heretico-
rum errores est secutus quod hinc manifestum est. Nam diuinarū personarū
trinitatem. sed et in christo Jesu deitatem negat. licet concedat ipm creaturam ces-
teris oibus supereminētē. et sanctissimū atqz virtuosissimū inter oēs hoies fuisse. intm
qd ipm noiat verbū dei et spiritum dei et animā dei. his vocabulis equiuoce vtens. Ne-
gat etiā humanitatē in xpo. ipi verbo hypostatice fuisse vnitā. quanqz concedat qd fuit
de virgine sine patre natus. Tradit qz ipm nequaqz a iudeis occisum. sed quendā aliuz
similē eius. qz deus ipm ad se transtulerit. et qd apparebit denuo circa finē mundi. et oc-
cidet antichristū. et postea faciet eū deus mori. Cōmendat virginē gloriozā mariā mul-
tum. vt eā absqz virili semine xpm affirmat cōcepisse. virginēqz permansisse in partu et
post partū. nō autē deū genuisse. sed hominē dimitat. Sarraceni qz eam plurimū ves-
nerant et honorāt. beatissimū etiā xpi p̄cursorē Iohannē baptistā. eo qd xpm bap-
tiserit et sanctissimā duxerit vitam. Ea que habent in libro apocripho de infantia sal-
uatoris miracula. omnino vera fuisse credunt. De alijs vris miraculis eius parum

turantes. **A**sserit etiā mahumet in alkorano q̄ per legem suam etiā demones saluari possint. q̄q̄ multi ex diaboli facti sunt sarraceni.

Preterea in deo et in angelis corporeitate ponit vti et multis fabulis suis facile fit creditu cognituq̄. Possimū tamē id narrat. q̄ cum ip̄e iuisset ad deum qui eū vocauerat p̄ gabriele. imposuit ei deus manus: et sensu tantā frigiditate tactus a deo inter humeros q̄ vsq̄ ad dorsū spinā frigiditas ip̄a peruenit. Sed hec omnia eadē vtiq̄ sunt facilitate cōtemnenda qua ponuntur. neq̄ enim aliquid habent rationis aut fundamenti. vtpote quo ad aliqua nō solum euangelice veritati. sed et philosophie naturali aduersa et rōni.

Circa agenda vero q̄stūm errauerit Mahumet. ex superioribus liquido patet. Preterea tamē id etiā notandū. q̄ sarraceni circumcisionē observant anno terciodecimo filios suos circumcidentes. quo etiā anno ismael pater eoz̄ legitur fuisse circumcisus Genesis. xvij. capitulo. Sed circumcisio quid ad eos p̄tineat scire nō possum. cum nec mahumet ip̄e circumcisus fuerit. nec in alkorano aliquid de ea dixerit nisi forte Abrazam in hoc sequi dicant. Sed cum se ismaelis iactent filios: et abrae a deo dicatur. Nō in ismaele sed in Isaac reputabit tibi semen. quid ad eos de semine abrae qui ad Isaac nullo pertinent modo. Si dicant christū fuisse circumcisum. quid ad eos qui christiani nō sunt sed neq̄ iudei. Ceterū preter superius memorata. sarraceni id enitissime observant q̄ in singulis oppidis et villis ter in die ter in nocte: per deputatos quosdā et alios turribus hoc faciunt p̄clamari. Lex mahumeti sancta et iusta est: et ip̄e summus p̄pheta a deo in salutē populoz̄ missus. Omnesq̄ id audientes respondent amen vel ita est. et id eis sufficere dicunt ad salutē. Dant nihilominus elemosynas quibusdā ex suis quos reputant sanctos. Sanctus autē apud eos existimat qui ab vtero matris fatuus nascitur. et in ip̄a fatuitate vsq̄ in senectā perseverat. vel qui post multos longo tempore patratas nequicias paupertatē assumit. Hi autē libera omnīū licentia. per domos vadunt. comedunt et bibunt. atq̄ ad mulieres ingrediunt. quarū si aliquam impregnauerint. credunt ip̄i sarraceni q̄ puer ille sit sanctus anteq̄ natus. Ieiunant nō nisi semel in anno modo superius exposito. Alias nec cōfitentur peccata sua. nec aliquid habent sacramentum. nec decimas dant. nec aliquas faciunt oblationes. nec aliquid diuinū officium habent. Sed dumtaxat breuem in die exorant orationē. versus meridiē ter se profunde inclinantes vsq̄ ad osculū terre. et iterū se levantes. Ante orationē autem permitunt lotionē. vt superius declaratū est: cū aqua pura. q̄ si aquā habere nō p̄nt. terra se abstergunt. credentes miseri per hoc se a quolibet etiā quantumlibet enormi crimine mundatos. quo errore ad omnia mala p̄cliuiores redduntur. dum ad artiozem se putāt penitentiā minime obligatos. Duas peregrinando visitant ciuitates quas reputāt sanctas. **B**echam vicz̄ de qua superius habitum est. et Hierusalē quā in multa habēt veneratione. p̄pter templū Salomonis quod ip̄i rupem appellant. Duas vero alias ex aduerso detestantur valde ciuitates. **R**hōmā et Antiochiā. ob causas cuiq̄ crudito haud incognitas. De ceteris virtutibus. puta humilitate. patientia. castitate. misericordia vel charitate dei aut proximi. et huiusmodi nil prorsus inuenies in alkorano relatione dignum. nisi q̄ mahumet multum cōmendat psalteriū et p̄phetas. **M**oisen precipue quem magnū asserit fuisse p̄phetam. christum vero maiore: seip̄m autem maximū. **J**ob quoq̄ laudat et legem moysi. super omnia autem euangelium christi. Et dicit q̄ christus de eo prophetauerit in euangelio dicens. Annuncio vobis de nuncio dei qui post me venit et nomen eius est mahumet. quod quidem nomen suum. asserit esse scriptum ab eterno in throno dei in superiori parte ad dexteram. **H**ec et multa talia risu p̄fectu digna in alkorano cōtinentur.

Sed quia nihil horum in lege diuina. veteri vel noua habetur vt est manifestum. et ip̄e frequenter precepit legem et euangelium seruari. Ideo finxit aliud notorium mendacium dicens q̄ iudei corruperunt legem **M**oisī et prophetarum. et christiani euangelium q̄q̄ nihil remansit de veritate legis et euangelij nisi quantum in alkorano habetur. Cuius quidem fictionis falsitas licet euidens satis sit apud doctos. propter simpliciores tamen quosq̄ clare ostendi potest hoc modo. **F**lam talis corruptio scriptu

rarum. puta veteris et noue legis. aut fuit vniuersalis et manifesta. Aut particularis et occulta. Nō vniuersalis et notoria. quia sic alie nationes id sciuisent et fuisset corruptio illa omnibus cognita facta. quod est manifeste falsum. Neq; potuit esse particularis et occulta. qz sic aliqui saltē codices remansissent incorrupti. qđ iterū ex eo falsum patet. qz in omni lingua et natione inueniuntur lex et euangeliū vniiformiter scripta. Item lex apud hebreos est in p̄ria sua lingua et littera. qua fuit in mōte synai patribus data. sed et posteaq; a terra p̄missionis fuerunt expulsi et per orbē dispersi. eandē vbiq; habēt legem sine aliqua variatione. Translationes q̄z per septuaginta interpretes iussu prolo- mei regis egypti facte. adeo in sentētia vniiformes fuere quasi vno ore et calamo conscri- pte fuissent. quod efficacissimū est argumentum incorruptionis veteris legis. Multo autem minus h̄mōi corruptio potest noue legi applicari. qđ hinc patet. Nam quattuor sacra euangelia que per orbē terrarū fuerūt diuulgata. et aliqua hebraice. aliqua grece. quedā latine cōscripta. postea fuerūt a pseudo apostolis et hereticis multipliciter impu- gnata. suffragantibus eis nōnullis imperatoribus alijsq; potentissimis v̄ris. heresib; infectis. et tamen diuina opitulante gratia. incorrupta semper et illesa manserūt. nō sine signis et diuinis pdigijs. Unde et hodie nō soluz apud latinos: sed et apud grecos qui nobis grauiter aduersantur. sacrorū tertus euangeliorū vniiformis habetur. nemine di- screpante. Ex quo cōcluditur qz p̄dicta mahumeti fictio nō modo est falsa sed et p̄ra ipm facit nō minime. Quō etenim mandat legem et euangeliū obseruari. Nō equidem ea q̄ apud nos sunt qz ipa dicit esse corrupta. Sed neq; alia ab istis. cum nulla talia in toto inueniant orbē: vt est manifestū. Ast p̄terea. quomodo christiani cum iudeis in ta- li potuerūt cōuenire corruptione. a quib; tam antiquo odio secernunt. Aut quomodo ipi in eius cōsentirent corruptionē. in quo maxime discordant. in christo scz vt nouū est. quem iudei nec deū nec hominē sanctū cōsistentur. Ipi vero christiani eum non modo hominē sanctissimū sed et deum verum certa religione affirmant.

Et quanq; plures ad hoc p̄positum adduci rōnes facile possent. he tamen sufficiāt cau- sa breuitatis. Nam ex his satis perpendere quisq; potest qz etiā in alijs locis in alkora- no suo mahumet falsissimis vtatur figmentis. que mediocriter edoctus quilibet interles- gendum facile animaduertet. Neq; tamen mirū videri debet cuiq;. si canis ille impudē- tissimus. in sacratissimā vtriusq; testamenti legē latrare ausus est. corruptā vtrāq; ore as- ferendo impudico. Quippe qui non nisi mendacijs. falsitatibus. immo maledictioni- bus os habuit assuetum. Cui (vt vicem reddam pro improbis iniurijs istis condignā. et malleo malleum retundam) legem suam quam solam predicat incorruptā non nisi diabolica messe monstrabo. Ita qz reuera mirari non sufficio quō persuaderi potuerit. nō dico cuiq; sapienti sed vel qui per somniū aliquid humani cordis se habere putaret istum talem mendosum p̄phetam fuisse. cuius et vita et doctrina ita cōtraria sunt nō so- lum diuini religioni. verū etiā humane honestati vt ipa quoq; bruta animalia pene hoc intelligere possunt. Sed ne longius a p̄posito abducar hinc paucis accipe p̄orsus dia- bolicam suam extare legē. Nampe duas dumtaxat leges accepisse nos a deo (p̄ter eā que nature dicitur que et omnib; cōmunis est: humanā participantib; naturā) constat. Altera quarum gratie. altera iusticie lex appellatur. Lex quidē gratie talia iubet. diligitie inimicos vestros. benefacite his qui oderunt vos &c. huiusmodi. Lex iusticie. oculum pro oculo. dentem pro dente. vsturam pro vstura. percussurā pro percussura &c. Item que ad talionem pertinet reddi imperat. harum duarū nullam mahumeti esse manifes- tum est. Cum ergo iste due tantummodo leges hominibus date sint. quarum altera di- uina. altera humana magis esse videtur. ista tertia lex a mahumeto inuenta quid erit nisi diabolica. Diabolo enim inspirante. hanc subito nescio vnde emeruisse cognoscimus que nec humana nec diuina esse probatur. Sed inter vtrāq; prodigiosa facie nunc hoc nunc illud videri volens. et se nunc illam nunc istam esse cōfingens. nullum alium nisi diabolum qui se inter deum et homines semper medium facere nifus est: imitatur.

Sed forsitan dices. inde probari hanc esse diuinam quia cum mahumet ideota et sine litteris esset nullatenus eam scribere vel annunciare hominibus nisi diuina virtute pos-

tuisset maxime cum ipse ibi dicat si hanc legem fecissemus descendere supra montē incli-
naret se mons ipse. et adoraret eam pre timore dei. Et multa talia frivola et nihil ratio-
nis habentia. de quibus etiam supra habitū est. velut signa et prodigia legi sue attestantia
adduci possent. O signa et miracula in istis ait mahomet ipse. O signa cōparāda in mari
rubro diviso. et soli ad imperium Josue stanti et christi precepto moribus imperanti.
Immo vere magna tam veritatis q̄ virtutis inopia. Profecto argumenta immo deliras
menta omni rationi vacua. quasi incompertū sit nobis quibus cōplicibus et qualibus
adiutoribus legē cōfecerit suam. quos supra descripsimus late satis. Porro circa spe-
randa quā nō modo erronea sed absurda et omnino irrationabilia permissosus ille se-
ductor senserit atq; in alkozano posuerit hinc accipi potest. Nam asserit q̄ vltima ho-
minis beatitudo cōsistat in cōmedendo. bibendo. luxuriando cum virginibus et mulie-
ribus speciosissimis. Itemq; in preciositate vestium et lectozum. vmbraclorūq; ame-
nitatibus. in ortis irriguis. pincernis dapiferis atq; ministris. existentib; angelis et hu-
iusmodi. Et profecto radicales errores quibus gentem illam brutalem seduxit ex hoc
profuunt fonte. immo hac sentina prōdeunt. vnde paulo hic diutius subsistendum ar-
bitratus sum ne sensuales et carnales hinc hauriant venenū. Quorum sensus et cogita-
tio prona sunt ad malum ab adolescentia sua. Facile autē mea quidē censura. hec falsi-
tas potest reuinci. nō solum ex theologia sed etiā ex morali philosophia. vti de hoc acu-
te et docte perypatheticoꝝ princeps Aristoteles scribit in primo p̄sertim ethicorum et
decimo. Equidem ex dictamine rōnis naturalis cōcedere cogimur q̄ felicitas huma-
na ne dum cōtemplatiua verū etiam politica in bono tantum nō cōsistit honesto. quod
est bonū rationis. Nam fm boetium in. iij. de consolatu philosophico. Si voluptas
beatos efficere posset. nil cause esset quin et pecudes beate dicerent. Unde voces iste vo-
ces pecudum sunt. nō hominū. proinde vltimā hominis felicitatē et carnalibus volu-
ptatibus ponere ridiculosum opido est inter sensatos rē. Constat enim quia magis et
minus nō diuersificant speciem. vnde sequitur quia nō alia bona q̄ habeat vīta ista. p̄-
misit seductor ille suis deceptis. vbi enim eis promisit flumina lactis et vini et mellis.
nō promisit eis alios liquores fm speciem quā habeat vīta ista. et si forte gustu suauio-
res. Eodem modo se habet et de saporibus cum sint determinati numero specierum si-
arum. nec ampliores nec alij esse possunt. Preterea queremus ab eis vtrum cibi huius-
modi et potus corpora hoim tunc nutriunt. aut non. si nō frustra assument. Si sic cum
nutrimentum nō sit nisi reparatio cōsumptionis que fit per motum et calorem vitalem.
erit ibi cōsumptio et reparatio corporū. ergo erunt corpora et cōsumptibilia et repara-
bilia. quare et defectibilia et mortalia de necessitate nisi per nutrimentū occurrat. Hoc
autem est admixtio magne miserie videlicet quotidianus cōflictus cōtra ruinam corpo-
ris et quotidiana refectio cōtra eius cōsumptionem. Eruntq; epule huiusmodi nō solū
felicitati sed etiam vrgentissime necessitati qua per cōsumptionē corpora necesse est quo-
tidiane refactionis alimonia retineri.

Amplius queremus ab eis vtrum sint ibi digestiones ciboz et potuum. quas ibi esse
necesse est. Cum enim cibi et potus multas partes habeant que nō cōueniunt nutrime-
to humanoꝝ corporū. necesse est eas per digestionē separari ab eis que conueniunt hmoi
nutrimento et in secessum mitti. et tandē egeri. Quare cum hmoi digestiones et egestio-
nes finē nō habeant. nō sufficet paradysus illa etiam sola stercoꝝ egestionū capere. cū
omnis regio corporalis finita sit magnitudine. Pulchre p̄inde irrisit quidā christianus
quendā sarracenū ex hoc ita dicens ei. *Maledicta paradysus in qua et in quā merdat.*
Qd si forte dixeris qz ea ibi erit vis ventriū vt totam superfluitatē cōsumat. quanto me-
lius et rectius dices. quia ea erit ibi virtus corporum vt cōsumptionē seu resolutionē
nō patiant. Multo enī minus est nō pati cōsumptionē ab alio q̄ facere cōsumptionē
in cibo et potu. Amplius cū ponat cōitū necesse habet ponere superfluitatē tercię diges-
tionis. cur ergo nō prime et secunde digestionis.

Ex hoc vero sequunt ab homināde feditates. Aut enī erit ibi generatio ex illo vsu mu-
lierū. aut nō erit. Si erit et hoc p̄ modū vite isti. erit p̄fecto magna miseria parientū et

nutrimentum et tanto maior quanto crebrior erit ibi commixtio marium et feminarum. Quocumque autem modo sit. quia mors ibi locum non habet. crescet populus in infinitum. Finita est autem regio paradisi illius et omnis regio corporalis sicut ex naturalibus scimus. quare breui tempore necesse habebit exire pars magna populi illius de paradiso tali. et oportebit eis creari regionem aliam ad habitationem eorum. Et non unam solam sed et infinitas. quoniam impossibile est regiones finitas quantecumque sint. homines capere infinitos. et hoc manifestum est eadem via qua declarant omne corpus esse finitum et nullum posse continere infinita tanta quantacumque parua demonstrata. Quod si non erit ibi generatio. erit ergo sterilitas in maribus et feminibus. quare frustra erit ibi vis generatiua in vtrisque. Amplius sterilitas plaga est et lesio nature in virtute generatiua. vel ex parte virorum vel mulierum. propter quod remanet opus generationis incompletum. Ibi autem nec plaga nec lesio nec incompletio siue imperfectio vlla locum poterit habere.

Amplius. secundum hoc vis generatiua non deseruaret fructui sed tantum sede voluptati. Datum autem bonum generationis est fructus siue proles. et absque vlla comparatione melior est fructus quam voluptas istius commixtionis. ergo priuabitur ibi virtus generatiua eo quod est optimum in ea. et minus bonum in infinitum ex ea proueniet tunc quam nunc prouenit in vita ista. ergo vis generatiua non beatificaretur ibidem. quod est absurdum dicere. Quod si dixeris quod non erit ibi in commixtione maris et femine feditas vel immundicia. sed sola coniunctio corporum et amplexus. absque emissionem humore hinc inde. Manifestum est quod equiuoce vteris nomine concubitus. Preterea quid erit paradisos ista nisi taberna inde fesse ingurgitationis et perpetue turpitudinis prostibulum ut pretereamus innominatas alias abhominaciones et feditates. que ex huiusmodi commixtionibus marium et feminarum sequuntur.

Quod autem dicit mahumet angelos pincernas futuros atque dapiferos eorum qui sibi crederent et lege suam seruarent etc. Quis non rideat. sanctos angelos felicitate illam quam oculus non vidit nec auris audiuit. et in cor hominis non ascendit. deserere. ut lectos parent eis et ornent ad turpitudines exercendas. et angelice beatitudinis sue excellentiam. in coquinariam seu dapiferariam aut pincernariam commutent seruitutem. Incomparabiliter enim vilius est seruire huiusmodi lectis et mensis quam porcis. Unde animalis iste homo animalibus hominibus loquens nec futuram patriam aut eius felicitatem. immo nec patriam vocem pecorinam intellexit neque somnia sua delirus agnouit.

Amplius. ut vniuersali sermone dicamus. aut cum huiusmodi delitiis carnalibus erunt simul et delitie spirituales. aut non. Non potest dici quod sic. quia manifestum est quod se non comparantur. Nam spirituales delitie animam ad se trahunt et in se totam rapiunt. nec sentire carnalia patiuntur ea hora. qua mentem tetigerint humanam. ut in raptu aut extasi liquido est videre. vbi etiam ad modicum bona spiritualia gustata animam totam ad se rapiunt ac a sensibus et sensibilibus abstrahunt omnino. Quanto ergo fortius vbi totaliter beatificabitur mens humana. nil carnalis sensibilis voluptatis. permittet sentire vel etiam cogitare. Si modica stilla spiritualis voluptatis totam eam occupat et absorbet. quid faciet torrens ipse voluptatis in ebriatis abvbertate domus dei. Non ergo simul esse possunt felicitas spiritualis et illa de qua loquimur carnalis. Quod si dixerit quia alternatim id est latera post alteram fruuntur in vita illa. sequitur et necessitate quod neutra erit plena. cum neutra sit continua. Continuitas autem pars est felicitatis.

Amplius ex ipsa experientia sensus patet quod gustantes delitias spirituales statim fastidiunt carnales. iuxta vulgaram sententiam. gustato spiritu desipit omnis caro. Unde impossibile relinquitur quod beati in patria a spiritualibus redeant ad carnales. Cum enim ea hora qua vacant spiritualibus. carnales minime appetant. adhereant vero spiritualibus fortissimo amore qui nec memoriam patitur carnalium voluptatum. impossibile est quod ab eis redeant voluntarie ad carnales cum illas non appetant illa hora. Nihil est ibi quod eos a spiritualibus delitiis abstrahat vel trahat ad carnales eo tempore et hoc voluntarie. Violentia autem vel subreptio ibi locum non habet. Unde manifestum est semel admissos ad spirituale felicitatem. ab ea vel ad modicum diuertere aut se iungi non posse.

ergo impossibile alternatim utraq; ibi obtineri. ergo necesse est felicitatem spiritualem vel omnino ibi non esse vel solam esse. id est preter carnalem istam de qua loquimur. cum nec possit esse simul cum ea. nec alternatim. puta nec post nec ante illam. Quod si ibi non est felicitas spiritualis. quae est indubitater potissima. nobilissima et maxima pars felicitatis (si tamen et alia est aliqua eius pars) apparet euidenter quod felicitatem non posuit. sed partem felicitatis digna esset. Modicum enim esse in nobis id quo cum brutis comunicamur omnibus scitum est. Erunt quae iniquitas magna in deo atque peruersitas. quoniam constat partem illam sensualem in nobis semper rebellem esse honestati. et dei voluntati. quae sic remunerabit. Portione autem in nobis superiorem que et longe prestantior est. que pro vera honestate pugnat ac dei voluntate. non remunerabit propria gloria et felicitate. Absit absit hec a deo iniquitas: qui equissime queque iudicabit.

Declaratum ex his arbitror satis euidenter. quia non modo impossibile est carnale esse paradisum et felicitatem sensibiliu deliciarum: sed etiam ridiculosum. Quod somniata homini felicitas non nisi brutorum est animalium. Quod vera felicitas non sustinet huiusmodi delicias carnales quas somniator ille predicauit sed necessario abstrahit ab eis. Unde in patria esse poterunt minime. iuxta uerbum ueritatis quod matthaei. xxi. habetur. quia in resurrectione non nubent homines neque nubentur. sed erunt sicut angeli dei in celo. Et Luc. xx. capitulo dicitur. Neque nubent neque ducent uxores quae digni habebunt illo seculo. Equales enim erunt angelis dei. Et tantum de isto articulo dicta sufficiant. propter simpliciores ad ducta. ne huiusmodi deliramentis a fidei nostre abducantur ueritate.

Iuxta quartum articulum de causa scilicet cur ad eam sectam que tot pertinet errores et falsitates tanta confluerit hominum multitudo. cum naturalis ratio semper ad optima deprecetur. ut dicitur in primo ethicorum. et per consequens ductu naturalis rationis. homines huiusmodi errores et falsitates horrere deberent. Floueret pro certo quisque nulli unquam notabili vel sapienti homini eam placuisse primo. sed miserrimo et imperitissimo uulgari hominum generi. qui ab eo de locis siluestribus congregati. cum has primas leges audissent. rei nouitate stupefacti sacrilegas fabulas diuina esse oracula crediderunt. Denique cum et paupertatem assiduo ruralium operum labore: confecti fuissent. cibi. potus. preciosarum uestium. umbratilis amenitatis. uasorum spectabilem. uxorum insuper pulcherrimarum et infiniti concubitus. aliarumque spurcissimarum paradisi deliciarum beatitudinem audientes. sequens ibi ex promissione mahumeti iam iamque futuros esse sperantes. ad omnia quecumque ipse mahumet uoluit. pecorini homines cucurrerunt. Inde est quod contra regem perfidis extens sic adiutus est ab eis ut uinceret. Promisit siquidem omnibus qui in bello ipso pro eo mori eligerent sui paradisi delicias. Idcirco animosius congressi pugnauerunt ut ortos optimos quos in perfide uiderant obtinerent. Nam et illos se post uictoriam eis daturum dixerat. ut in hoc seculo et in futuro semper in ortis essent. Delectant enim arabes maxime pulchritudine ortorum.

Quod si denuo inferat aliquis. Non solum rustici sed et multi alij etiam nobiles et philosophi legem illam sunt secuti siue sectam. uere multi alij sed pessimi et qui grauati ere alieno. uel pro suis sceleribus morituri hanc solam euadendi uiam inuenerunt sapientem. uel honestum uirum ad sarracenicam de alia qualibet lege uel secta uenisse: profecto nemo uidit unquam. Illi uero philosophi arabes nati et qui sub lege sarracenicam claruerunt. puta Auicenna et plerique alij. magno et excellenti ingenio uiri. et si fortasse legis sue ineptias cognouerunt. resistere tamen tante multitudini rudis populi. aut nequyerunt. aut metu mortis noluerunt. aut iusto dei iudicio cum et ipsi carnales homines essent in reprobum sensum dati sunt ut eam in qua nati essent legem defenderent potius et approbarent quam impugnarent. Porro hi qui ex iudeis uel christianis ad eos ueniunt. absit ut aliqua hoc faciant honestate prouocati. Sed quia miseri impudici legis sue regulas non seruant. ad latam et spaciosam uiam quam mahumet docuit. ducentem ad baratrum sese conuertunt. Quod quidem christianis maxime contingit. quorum lex spiritualis et celestis. Omnia

que in mundo sunt spe et desiderio amoreque visionis et fruitionis diuine. que eterna est et semper manens cōtēni precipiens dum carnales et fluxas infelicium mentes cōp̄mit. ab ea diffugiunt. quia pugnare contra carnis cōcupiscentias nolunt. Hoc tamen certissimū omnibus sit quia neque iudei neque pagani neque christiani quomodocūque se exterius habeant. venientes ad sarracenos. etiam si se esse de secta eorum foris simulent nunquam tamen ex corde sunt. Simulant autē se esse quod nō sunt. vt sicut predixi aliquod eorum poris euadant incomodū. Aut vt porcinis voluptatibus quarum apud eos copia et licentia est perfruantur.

Ceterum quemadmodū sanctus doctor aquinas in summa sua cōtra gentiles libro primo. capitulo. vi. notat. Alia penitus via fuit introductionis legis mahumeticę et veritatis euangelicę in orbem hincinde. Siquidem lex noua et euangelicā nō nisi diuino miraculo mundo fuit palata. Secta vero mahumetica opposito totaliter modo. Quod hinc potissimū liquet. Nam in lege euangelicā omnē intellectū humanum transcendētia predicantur. vt est trinitas personarū cum vnitāte essentię in diuinis. et natura diuina ac humana in christo hypostatice cōiuncte. et huiusmodi que omnino naturalis intellectus cognitionē excedunt. In secta vero mahumeti nil traditur credendum. nisi quod facile a quolibet mediocriter intelligenti naturali potest ingenio cognosci. vt est vnitās dei et christi hominis excellentia super alios prophetas ante eum et huiusmodi. Vult etiam hominū substantias spirituales separatas ante eum et huiusmodi. Vult et angelis mahumet posuit corporeitatē. Et hec vna causa est quod plures sectam illam susceperunt tanquam cogniti creditiueque faciliores. Preterea in veritate euangelicā vt supra habitum est carnales voluptates cōhibentur. vt sunt venereę delectationes. honores. diuitie et huiusmodi. At cōtra in secta predicta. omni carnali voluptati laxantur habere. quin etiam fastus et pompe. velut quedā virtuosa predicantur. ideo multi eam sequuntur. Amplius in euangelicā veritate permittuntur premia nō modo inuisibilia sed etiam a mortalibus incōprehensibilia. vt manifestum est ex illo apostoli verbo. Oculus nō vidit nec auris audiuit et cetera. que preparauit deus diligentibus se. Ab huiusmodi autē nō multū inclinantur naturaliter homines. quin potius sensibilia amplectuntur. que in lege mahumetica mercedis loco promittuntur. Inde est quod tanta multitudo pestifere huic secte adheret. quoniam stultorum infinitus est numerus. Unde iure meritoque pro maximo deputatur miraculo noua in lege quod ipsa per simplices et ideotas in totum diffusa orbē terrarum. puta per apostolos predicata. mortalium animos per fidem euangelicę couersat tollit. vt visibilibus spectis. sola inuisibilia querant. sequantur. sperentque. deo nimirum verba illorum credibilia faciente. signis. portentis. et virtutibus varijs. miris que sancti spiritus distributionibus. Nec sane causa est qua freti sine vlla ambiguitate suscipimus quicquid mater ecclesia vniuersalis et apostolica docet. vsque adeo vt pro tantorum documentorum assertione. per dei gratiam omni genere tormentorum mori nō timeamus. scientes pro certo vitam nobis gloriosam restare in celis. quam nobis cōcedat post hanc miseram fragilem et caducam vitam ipse qui vite mortisque habet imperium christus in secula benedictus Amen.

Circa quintū de diuturnitate durationis illius secte.

Tendendū quod nōnulli mirant de hoc quod secta ista tam erronea et viciosa vt dictum est tam diu durat. cum ex cursu veteris et noui testamenti vsque ad ipsam exclusiue nulla secta seu ritus erroneus tante fuerit duratōis. Videmus enim quod assirij et chaldei perse et greci quod populū dei per interualla tempore affligerūt. fuerunt parue durationis respectu durationis illius secte. Similiter romanorum et idolatrarū secta modicum durauit respectu istius. Et si dicat quod huiusmodi durationis nō est causa querenda. cū sit ex voluntate diuina hoc permittente. cuius scilicet voluntatis causa nō est querenda. hoc non videtur sufficere. Nam licet diuine voluntatis que est eius essentia nō sit causa querenda cum sit prima causa omnium. nihilominus tamen de eius effectibus a sanctis et iustis viris nonnunquam cause queruntur in similibus. Unde Jeremias capitulo. xij. deo dicit. quare via impiorum prosperatur bene est omnibus qui preuaricantur et inique agunt.

plantasti eos et radicem miserunt. proficiunt et faciunt fructum. Et Abacuc deum allo-
quens in primo capitulo dicit. Vundi sunt oculi tui ne videas malum. et respicere ad
iniquitatem non potes. Quare ergo non respicis super inique agentes et taces deuorante
impio iustiorum se. Quae verba proprie possent applicari ad hoc propositum. Nam deus vi-
detur tacere permittendo quod populus iste tantis erroribus et vitijs implicatus. populū
iustiorum se deuorat scilicet christianū. et hoc per tam insuetā durationis diuturnitatē. Nam
ab initio illius prophane secte vsque in hodiernū tempus currere scilicet Anno dñi. D. cccc.
lxxxv. fuerit anni octingenti quinquaginta vel paulo plus. vt patet recte computati. Nec
tamen adhuc apparent signa consummationis vel desitionis ipsius. de quo non solum mul-
ti mirantur tante durationis causam non inuenientes. sed etiam quidam alij in fide claudi-
cant. murmurantes de dei prouidentia et eius equissima iusticia. Ad hanc questionē do-
ctor quidam ex iudaismo ad christianismū conuersus (cuius nomē ob reuerentiā silere ma-
lo quod exprimerem) ita putauit respondendū vt infra habetur. Assignans tres differētiās
inter sarracenos et alios paganos pcedentes. quas differētiās fideliter hic recitabo pri-
mum. Deinde necessarijs rōnibus et maturis improbo. dicit autē sic. Quamquā tā sar-
raceni quā pagani eos pcedentes conueniant in rōne infidelitatis. omnes enim tam isti quā
illi carent fide vera. Differunt tamē in multis et specialiter in tribus que ad propositum fa-
ciunt. Quorum primū est. quod hec secta licet mala et pessima vt dictū est. non tamen est idolatria
nec cultū idolorum publice in suo dominio permittit sicut alie secte pcedentes comuni-
ter faciebant vt est manifestū. Nam a tempore assyriorum et chaldeorum vsque ad tempus
Cosdroe inclusiue. cuius dominiū ppinquū fuit ipso mahumeto semper viguit cultus
idolorum inter gentes. qui populū dei verebant. vt patet in veteri testamento. et in histo-
rijs ecclesiasticis. et legendis sanctorum. Costat autē quod inter omnia peccata quibus deus
offenditur. peccatū idolatrie est pessimū. intantum quod deus se ostendit feruentius seu ar-
dentius illud punire quā alia peccata. vnde Exodi. xx. vbi prohibetur idolatria dicit deus
zelotes dumtaxat. et non alibi vbi alia prohibentur peccata. Nam cum dixisset. Non adora-
bis ea scilicet idola nec coles. subdit. ego sum dñs deus tuus fortis et zelotes. Et ibidē capi-
tulo. xxxiij. cum dixisset. Non adorabis deum alienū. statim subdit. quoniam dñs deus tu-
us dominus zelotes nomen eius est. Et Deutro. xxi. loquens de homine idolatra dicit.
Tunc quāmaxime furor eius. i. dei seuiet. et zelus contra hominē illum. et sic in multis alijs
sacre scripture locis. Cuius ratio est. Nam zelus importat intensionē affectus ex quo
quis vehementer querit. excludere illud quod sibi repugnat sicut Augustinū libro. lxxxij.
q. Et quia cultus idolorum inter cetera peccata magis repugnat cultui diuino. ideo circa
hoc peccatū dicitur zelotes et zelare singularius quā in alijs peccatis. vnde etiā non tam-
diu tolerat durationē eius sicut aliorum peccatorum. Eodem modo quo viri dicuntur zelare
uxores. ne per cōsoriū aliorum impediatur singularitas quā in uxore querunt. vñ non
tamdiu tolerat zelotipiā sicut alia vicia que de uxoribus suspicantur. Et quia ista secta
non incurrit peccatū idolatrie committendo nec permittendo. Ideo non mirū si deus eam
longiori tempore tolerat quā alias sectas pcedentes. quarū plures publice idola colebāt.
Si autē dicatur hic quod idolatriā multo maiori tempore deus permisit. Incepit enī sicut
quoddam a tempore Enos qui fuit tercius ab Adam de quo Genesis quarto. Scdm
vero alios a tempore Hemroth. de quo Genesis. x. Et quicquid sit de hoc manifestum
est. quia tempore Moysi egiptij idola colebant. vnde Exodi. xi. In dijs egipti faciam
iusticiam. et tempore David legitur in ps. Omnes dij gentium demonia sūt. Unde ra-
tio predicta non videtur habere locum cum sit manifestus quod deus per multo maiora tem-
porum spacia. idolatriam in gentibus permisit. Ad hoc dicendum quod idolatria est no-
men generis. sub quo continentur multe et varie species idolorum et cultus eorum. Unde di-
uerse gentes seu nationes diuersa idola colebāt et sub diuersis ritibus. Unde Iudicum
x. de filijs israel dicebat quod seruiert dijs Aram et dijs Sydon et dijs moab et dijs as-
mon et dijs philistin et hmōi. Tū autē aliqua gens aliā superabat. deos illius gentis des-
tute destruebat et cultum eorum. Vñ Esaie. xxxvi. Rabfaces noīe sennacherib qui mul-
tas gentes deuictrat dicebat. Ubi sunt dij Amath et Arphat. et vbi sunt dij Saphat

et Bayn rē. quasi diceret q̄ sicut deuicerat gentes illas ita et deos earū. Ex quo patet q̄ sicut nulla fuit potestas mundana que tm̄ durasset sicut potestas hui⁹ secte. de qua loquimur. put̄ ex historijs pt̄ haberi. ita nec fuit aliqua idolatria intantū durans. Nā vna species idolatrie sup̄ata per aduersarios sue gentis. Alia species idolatrie sc̄z alteri⁹ gentis superantis insurgēbat. et sic licet deus multo tempore idolatriā sub rōne generis p̄mitteret. nullam tm̄ specieē idolatrie diu tolerabat: sed vnam per aliam puniebat. Et ideo quādo r̄omanū imperiū vt omnes nationes sibi subiugaret. omnes species idolatrie recepit. vt in historijs scolasticis legitur de phano pantheon. Tunc deus omnes h̄mōi idolatrie species. per christū et eius doctrinā destruxit. put̄ fuit p̄phetatū Danielis. viij. q̄ lapis sc̄z christus de monte abscisus sine manibus. i. absq̄ humana potestate natus. statuat id est idolatriā genilū diminuit quō ad omnes eius species. prout latius alibi declaratur Et sic patet ratio vna quare ista secta nephanda de qua loquimur in propria specie r̄itu tot temporibus predictis plus q̄ alia species idolatrie toleratur. Nā in ista est infidelitas sine idolatria. In alijs vero p̄cedentibus fuit idolatria cum infidelitate. Idolatrie autem puniō zelo diuino subiacet quo deus feruentius et celerius eam puniū q̄ alia peccata vt dictum est.

Secundum vero in quo differt ista secta ab alijs p̄cedentibus est. q̄ p̄cedentes vt cōmuniter cogebant fideles ad adorandū seu thurificandū idolis vt patet in danielē de tribus pueris. et in libris machabeoz. et multo frequentius et clarius in legendis apostolorū et martyrū. qui per tyrannicā potestatem multipliciter torquebant vt cultum idolis prestarent. super quo mirabilia tormenta patiebant vsq̄ ad sanguinis effusione immo et mortē. Tenentes vero istam sectam sarracenicā cōmuniter vt in pluribus nō cogūt fideles ad apostatandū a fide. Nam in alcorano precipitur q̄ omnes homines nō recipientes legem suam occidantur nisi i soluant tributū. Ex quo patet q̄ per solutiōnem tributū. soluantur ab hac coactione. Solutio autē tributū superioribus. etiā si sint infideles licita est dicente christo Luce. xx. Reddite que sunt cesaris cesari rē. Q̄ autē sarraceni nō cogunt fideles ad apostatandū a fide est manifestū per experientia. Danifestum est enī q̄ hodie in sancto sepulchro Hierosolymis et in ciuitate Bethleem sunt monasteria fratrum minorū deuote viuentium. et in monte Synai vbi corpus beate Katherine requiescit sunt multi monachi deo seruientes sub regula sancti Basilij. Et sic patet ratio secunda quare ista secta licet mala et perniciosa. nō tamen fidelibus tam nocua nec periculosa est sicut alie secte p̄cedentes que conabantur cogere christianos ad apostatandū a fide et negandū christū. Unde nō mirum si diutius toleret q̄ secte erronee p̄cedentes. Sed forte cōtra predicta dicetur q̄ licet ista secta cōmuniter nō cogat fideles ad recedendū a veritate fidei: tamē sup̄primat eos vehementer. ita q̄ viuunt inter eos quasi sub iugo captiuitatis et seruitutis. Item predicti quotidie mouent bella cōtra christianos et multos occidunt et captiuāt. et terminos eorū et terras deuastant. Ex quibus videtur q̄ pro honore nois dei nō tm̄ debuissent tolerari. Ad primum dicendum q̄ viuere abiecte et sub iugo seruitutis nō diminuit aliquid de veritate ecclesiastice dignitatis. Nam vt ait Hilarius in. vij. de trinitate. hoc habet p̄rium ecclesia. vt dum persecutionē patitur floret. dum opprimis crescit. dum cōtenuis persistit. dum ledit vincit. dum arguitur intelligit. tunc stat cum supari videtur. hec ille. Ex quo patet manifeste q̄ veritas ecclesiastice dignitatis nō cōsistit in p̄speritatibus mundanis. dicente christo Iohannis. xvij. Regnū meum nō est de hoc mundo. sed potius in aduersitatibus mundanis p̄ nomine christi tolerandis. quod etiā ex processu primitiue ecclesie in bonis spiritualibus potest haberi. Danifestum est enim q̄ in ecclesia primitiua a tempore apostolorū vsq̄ ad tempus Siluestri pape. quādo nulla potestas mundana erat apud fideles. tunc ecclesia maxime prosperabat in spiritualibus. florebat enim frequentibus triumphalibus martyrijs. quādo p̄ fide christi sustinenda summi pontifices et alij prelati et viri religiosi. etiā simplices vniusc̄q̄ sexus. pro christi nomine gaudenter tormenta et rabiem tyrannorum vsq̄ ad mortem acerbissimā sustinebant. Ex quibus manifestabat q̄ virtutes diuine sc̄z fidei et spei et charitatis. pro tunc in ecclesia. q̄ sunt

vera et maxima bona spiritualia: maxime abundabant. Quando autē processu tempo-
ris fideles in ignas potestates seculares obtinuerunt. tunc predictae virtutes et si per mi-
sericordiā diuinā nō ex toto defecerunt. nō tamē sub eodē vigore cōmuniter reperiunt.
sicut in ecclesia primitiua vt est manifestum. Inter fideles etiā cōmorantes his tempo-
ribus in partibus vltamarinis. multi reperiunt deuotiores q̄ in istis partibus. qd̄ sa-
tis patet ex magna patientia eorum in tolerandis obprobrijs et iniurijs sarraceno-
rum frequenter pro noīe christi. Ad secundū vero dicendum q̄ fm̄ Aug^o. in. iij. de trinit. ca.
xvi. et allegatur a magistro in primo dist. xlii. Mala que ab iniquis infidelibus fideles
pie perferunt. ip̄s sc̄z fidelibus vtiq̄ profunt ad emundanda peccata. vel exercendam
probandāq̄ iusticiā. hec ille. Unde huiusmodi debellationes a sarracenis haud dubi-
um. diuina inferuntur voluntate christianis propter multa eorū peccata que ab eis cō-
mittuntur in dies et plurimū inualescūt. et in talibus sarraceni reputandi sunt vt flagel-
lum dei et virga furoris eius. prout Esaie. x. ca. habetur. et ita talia pp̄ie sunt ad emen-
danda peccata. Quādoq̄ vero ad exercendā probandāq̄ iusticiā. Nam deus qui sine
testimonio sue bonitatis: nullum tempus relinquit. languentibus seu tepescentibus pre-
dictis principalibus virtutibus. prouidit ecclesie sue. dans ei reges et principes qui vi-
riūter et fortissime sepe cōtra aduersarios fidei strennue pugnarunt. patet in histo-
rijs germanoz et galloz et aliozū orthodoxozū europe principum. Ex quibus pa-
tet q̄ sicut olim cōtra idolatras feroces qui cogebant fideles ad recedendū a cultu diui-
no et ad adorandū idola. deus disposuit martyriū cōstantiam per quā ostenderetur fir-
mitas fidei ecclesie erga deum. Sic cōtra falsos sarracenos. in armorum potentia cōfi-
dentes. prouidit de potentibus et fortissimis principibus. pro deo strennue militanti-
bus. in quo diuina prouidentia que in sui dispositione nō fallitur se ostendit fidelium iustū
et piū gubernatorē. Terciuū vero in quo differt ista secta a precedentibus est q̄ p̄ce-
dentes secte idolatrarū: dignitatē christi in omnibus et per omnia denegabāt. negantes
nō solum eius verā deitatem. sed etiā eius bonitatem seu virtuositatē humanā. asseren-
tes ip̄m fuisse seductorē et maleficum et huiusmodi. Unde cum viros iustos et fideles
ad recedendū ab eius fide cogebant. deridebant eos. p̄pter crucem et passionē christi di-
centes. quomodo inter deos debet cōputari. et tanq̄ deus coli qui seip̄m nō potuit sal-
uum facere. que quidē blasphemia christi cōmuniter inuenitur in legendis sanctorum
martyriū. qui sub tyrannica potestate rōmanoz et persarum et aliozū tyrannoꝝ post
passionē christi martyrio sunt coronati. Secta vero ista hoc nō facit. Nam vt dictum
fuit supra in tercio articulo. licet deitatē christi neget que est summa et ineffabilis excel-
lencia diuine persone. Cōcedit tamen ip̄m fuisse excellentissimū super omnes creaturas
mundi vt dictum est. Unde nō mirum si cōtra istam sectam tolerabilius se habeat diui-
na iusticia diutius eam sustinendo q̄ alias precedentes christū hominē vituperantes.
Et attendendū q̄ circa finem mundi antichristus surget prout. ij. ad Thessalo. ij. dicit.
qui omnes p̄secutiones omnium sectarum predictarum excedet. Nam fideles nō solum
coget ad recedendū a cultu christi: sed etiā ad adorandū ip̄m antichristū tanq̄ deum
vt ibidem habetur. Et ideo nō tñ dicitur antiapostolus et antipropheta sicut Habu-
metus vt dictū est. sed etiā antichristus tanq̄ ceteris magis christo cōtrarius. Et ideo
sicut deus disposuit cōtra p̄secutionē idolatrarū que maior fuit q̄ sarracenoꝝ vt di-
ctum est martyres. qui fortissimi fuerūt in fide. intantū q̄ mundū vicerunt. omnia mun-
dana tormenta p̄ fide christi sustinendo. Juxta illud. Hec est victoria que vincit mun-
dum sc̄z fides vestra. i. Johannis. v. Sic cōtra p̄secutionē sarracenoꝝ disposuit re-
ges qui licet in fidei firmitate nō tñ gradum attigerint sicut martyres. fuerunt tamen in
fide stabiles. et in armorum potentia deo strennue militantes. intantū q̄ de ipsis potest
dici q̄ per fidem vicerunt regna: licet nō mundum. vt habetur ad Hebr. eos. xi. et Johā-
nis dicto capitulo. Et hec fuit sufficiens prouisio ad sarracenoꝝ maliciam refrenan-
dam. Sic etiā disposuit cōtra maximam p̄secutionem antichristi fm̄ aduentum su-
um perficiendum. vbi p̄tra summum p̄secutorē summus insurget liberator. Quibus
consideratis patet ratio maioris et minoris durationis harum sectarum. que sumenda

est et maiori parte seu minoritate persecutionū eandem. Nam quia persecutio antichri
sti erit maxima: ideo erit breuissima. Iuxta illud Matth. xxij. capitulo. Et nisi breui
asser dominus dies illos non fuisset salua omnis caro. Et pari ratione quia persecutio
sarracenorum inter ceteras est minor. ut patet in predictis tribus differentiis. ideo et du
ratio est valde longior ceteris. Et quia persecutio idolatrarum fuit quasi media inter eas. ideo et
duratio est quasi media inter durationes predictas. et hoc loquedo de duratione in com
muni. non attingendo ad mensuram temporum et quietam. quia hoc esset inquirere de tem
poribus et momentis que pater posuit in potestate sua Actuum. i. capitulo. In quibus
omnibus maxime relucet sapientia diuina. que vincendo maliciam diabolicam pariter
et humanam attingit a fine usque ad finem forniat et disponit omnia suauiter. Sapientie
octauo capitulo.

Verum quia doctor ille in his dictis suis nimium videtur sectam sarracenicam impiis
nam attollere et commendare super alias sectas unde fideles tepidi reddi possent (ut a
lias satis sunt) ad expugnandum vel impugnandum ipsos perfidissimos sarracenos. eccles
sie dei nocentissimos hostes. et crucis christi inimicos. et preterea rationes quibus vti
tur fundamento carent veritatis. atque hec ambo sunt periculosa valde. scilicet inniti in tali
bus non veritati quo ad fundamentum doctorum et retrahere fideles per huiusmodi dicta
a defensione fidei catholice. Idcirco ex amore veritatis et ad puocandum fideles contra
illos pessimos sarracenos. ostendam breuissime in tribus illis differentiis ipsos fore de
terioriores ceteris sectis vel ad minus equales. et hoc secundum ordinem trium differentiaru quas
ponit doctor ille in comparatione ad alias sectas. Primam differentiam assignas tria facit.
Primo namque dicit quod hec secta scilicet sarracenorum licet mala sit non tamen est idolatria nec cul
tum idolorum publice permittit. Secundo ostendit quod deus feruentius punit peccatum
idolatrie quam alia peccata. Tercio ipse opponit de diuinitate idolatrie et soluere nimirum.
Tria hec secundum ordinem ostendam. clare nil fundamenti habere in veritate quo ad intentio
nem suam fundandam.

Primum ostendo sic non valere differentiam tertiam. Nam omnia peccata que sunt equa
lia quo ad penam inferendam et offensam dei. puocandam non possunt differre quo ad im
punitatem. nec unum magis excusari a persecutione aut toleratione dei quam aliud secundum hu
manam inuestigationem. Sed infidelitas sarracenorum est equalis idolatrie quo ad di
uinam offensam et penam peccati. igitur non est ex hoc ratio reddenda: nec reddi potest
cur diuinius sit secundum humanam inuestigationem infidelitas ipsorum sarracenorum quam pecca
tum idolatrie aliorum. maior patet de se et ex fundamento doctoris illius. Est enim fun
damentum suum quod sarraceni non a deo grauiter peccant seu deum offendant sicut idolatre.
Si ergo probatur minor quod sarraceni a deo grauiter peccent et puniri merentur sicut ido
latre tunc constat fundamentum nihil concludere quo ad humanam inuestigationem. Mi
nor igitur sic probatur. Nam super id ad Galathas. iij. Quomodo conuertimini iterum
ad infirma et egena elementa legis. dicit beatus Hieronymus. obseruantia legis vete
ris cui tunc deditur erat peccatum pene par seruituti idolorum. Et alia glosa ibidem.
non distat lex post christum ab antiqua idolatria. Et si dicatur ibi colebatur deus. hie
ro diabolo. Dicendum quod quibus hic scilicet in lege colatur deus. tamen non eodem modo quo
debet. Et sanctus Thomas dicit secunda secunda de questione. xliij. articulo. ij. Ad terciu
quod obseruatio legis non est omnino equalis idolatrie secundum genus peccati: sed equalis pene.
quia utriusque est species pestifere superstitionis. Ex quibus sic procedo. Si iudeorum pec
catum quo obseruant veterem legem tempore gratie est par et equalis pene peccato ido
latrie. puniri ergo secundum humanam inuestigationem meretur sicut peccatum idolatrie. et tamen
hodie videmus adhuc illam obseruantiam vigorosam. igitur fundamentum illius doctoris ni
hil in veritate rationabiliter concludit. Et quia peccatum iudeorum pestifere superstitionis le
ge obseruantium tempore gratie est equalis pene et est par seruituti idolorum. sequitur
mabinueni. multo magis par est seruituti et pene idolatrie. Constat nimirum et ex super
rioribus conpertum habet. sectam sarracenicam peruersissimam. non a deo unquam fuisse datam.

nec pro aliquo tempore bonam: sed superstitionem et falsam semper. Legi quoque tam veteri quam noue contrariam et blasphemantem. atque a cultu dei et vera fide abducentem. que omnia longe excedunt obseruantiam legis veteris iudeorum. quam tempore gratie adhuc obseruant. utpote quorum lex a deo est data pro tempore suo bona. et necessario illi populo tunc obseruanda. vera semper: et legi noue non contraria. nec ipsa lex vetus blasphemat sed figurat legem gratie et veritatis. Nec quantum in se est auertit a cultu diuino neque abducit. sed potius inducit si vere intelligatur ad veram fidem catholicam. Sed si perlustretur lex mahumeti in alkorano. omnia predicta et plura nephanda reperiuntur et exprimuntur etiam in obseruantia et moribus et orationibus et inuocationibus ipsorum sarracenorum peruersorum. Iterum si attendatur quod venerantur solemnissime illum seductorem Bahumctum. Iterum si attendatur quod idem mahumetus fuit magus et arithmeticus magicis utebatur ad inducendum populum ut ipsum crederent prophetam dei. et sic successiue usque nunc omnes sarraceni legem ipsius vestigijs patrum inherendo tenent inducti ex magicis deceptionibus. Et quia homini superstitione ex pacto cum demonibus inuito peruenit. idolatria est secundum sanctum Thomam secunda secunde questione. xcvi. Et quod est peruersissimum legem statuerunt obstinationis ut non admittatur quicumque volens de veritate fidei aut legis ipsorum peruersitate loqui in quo in profundum malorum peruenerunt. His cunctis consideratis et comparatis ad obseruantiam legis veteris iudeorum que par est seruituti et pene idolatrie. nulli dubium quin peccatum infidelitatis sarracenorum adeo peruersorum multo magis ratione pestifere superstitionis sit equalis seruituti et pene idolatrie. Quamobrem non est ratio diuersitatis quo ad hoc. cur diuturnior secundum humanam investigationem ipsa secta sarracenorum possit aut rationabiliter debeat esse quam secta idolatrarum. Quod vero annectit sarraceni non permittunt idolatriam est fictitium. Nam non sunt idolatre quos repellerent hodie nisi forte valde pauci ut dicit idem doctor met in libro quem intulauit Scrutinium scripturarum. ita quod proprium dominium seu regnum non habent. ideo sunt de dominio sarracenorum. Nec potest ostendi unquam aliquem idolatram repulsum fuisse a sarracenis post mortem impii mahumeti.

Quo ad secundum quo dicit quod deus ostendit feruentius se peccatum idolatrie punire quam alia peccata. et vult hoc probare ex eo quod solum circa preceptum de prohibitione latrerie et non super alia deus dicitur zelotes etc. non potest per hoc probare dictum suum esse rationale. et tamen in hoc stat totum fundamentum prime sue rationis. Nam non legitur deus peccatum idolatrie in gentilibus singulariter et feruentius puniuisse. sed in iudeis et respectu illorum quos desponsauit sibi per legis dationem pre cunctis populis dicit se zelotem super idolatria. Sed cum sarraceni non sunt iudei nihil ex hoc concluditur pro eis nec contra eos sicut clarum est. Unde fundamentum huius doctoris claudicat omnino.

Quod tertio opponit et postea soluit dicens idolatriam esse duplicem scilicet genericam et specificam. Specificam non diuturnam fuisse sed genericam: non est soluere obiectionem. Nam obiectione est de idolatria vniuersali. et vbi cumque viguit tot annorum spacio. Respondere ergo de speciebus idolatrie et concedere genericam idolatriam diuturniorem quam secta illa durauit sarracenorum non est soluere obiectionem. immo est expresse eam concedere. Item contra illam solutionem posset etiam dici quod omnis idolatria in hac specifica ratione conuenit. quod eusebiam seu diuinum honorem soli deo debitum exhibet creature. Ex qua re patet quod quantum diu durauit idolatria siue vno modo siue altero semper hoc fuit proprium idolatrie cultum deo soli debitum exhibere creaturis. et sic multo maioris diuturnitatis idolatria fuit quam secta sarracenorum. Ex quo ulterius sequitur quod supra dictum est quod deus non fuit magis zelotes super peccato idolatrie in gentibus quam super alia peccata. Unde argumentum quod ipse adducit in oppositum et nititur soluere omnino stat et conuincit rationem doctoris illius. Et dato quod illa tria que in prima ratione ponit essent vera. tamen non deberet aliquis ex hoc rationabiliter arguere quod ideo hec secta diutius duraret. quia rationale videtur postquam deus homo factus est et mortuus. et tanta bona generi tribuit humano quod etiam quamcumque infidelitatem non solum idolatriam tempore gratie am-

plius et feruentius persequatur q̄s ante incarnationem etiam in quibuscunq̄ populis, sicut etiam grauius iam peccant homines q̄s ante incarnationē. quando nō erat tantū auxiliū datū fragilitati humane. Item q̄ maior ingratitudo est modo peccatū quodlibet q̄ simile ante incarnationē. Item maior est elucidatio veritatis q̄s ante incarnationem. Unde etiam huiusmodi peccatū et presertim infidelitatis aggrauatur amplius q̄s ante incarnationē. Quia ex re videtur doctor ille valde incōsiderate finxisse apparentiā illam et differentiam.

Secunda differentia s̄m eū qua differunt sarraceni ab alijs sectis est q̄ alie secte idolatrarum cogebant fideles ad adorandum idola r̄c. In qua vult iterum sarracenos meliores ostendere et virtuosiores alijs. sed hoc nihil valet. Iudei enim occiderūt christū et tamen secta eorum adhuc durat. ergo illa differentia nihil cogit. nihil etiam rationis habet. quod sic patet. Secta persequens propter fidem grauius ecclesiā. christifideles captiuando. incarcerando. occidendo. in seruitutez redigendo supprimendo et quotidie cōculcando. omnē conatum faciens ad delendum christianitatē et vniuersalem ecclesiā nōne huiusmodi secta cogit q̄stum in ea est recedere a fide et a cultu veri dei. Nempe omnis sani capitis homo capit. quantum sit hoc cogere. q̄stum sit ecclesie destructionū. q̄stum fidelium detractiū a cultu et fide catholica. Quot propter hoc q̄ nolcbāt venerari mahumetū sunt a sarracenis trucidati fideles. Quid rogo interest tot regna tot terras tot ciuitates ab ecclesia violenter recepisse in cōtemptum nominis christi et christiane fidei. et alias sectas. certos fideles cogere voluisse vt idolis immolarent.

Ex his patet q̄ tertia differentia quam ponit illius secte respectu aliarū etiam nō valet. q̄ scz alie secte denigrabant dignitatē christi sed illa honorat r̄c. quomodo nō denigrat dignitatem christi tot regna ab ecclesia recepisse christi sacramenta et omnia ad cultum diuinum spectantia prophanare et gloriam totius ecclesie velle absorbere. Sed dicit hic doctor. illa secta p̄mittit christianos in terris suis. hoc aliter nō facit sicut tot munitus scit nisi ad habendum bona fidelium tam peregrinorū tam mercatorum q̄ religiosorum. et tamen dure eos premunt sicut doctor ille met fatetur. nō ergo hoc p̄pter honorē et dignitatem christi faciunt q̄ secum habitare permittunt christianos. quia defacile in ipsos fideles spuunt. et eos percutiunt. spoliant. vilissime tractant r̄c. Et certum est hoc christum sibi factū reputare dicentē. Quod vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Iterū. qui vos spernit me spernit. Nihil ergo salua reuerentia illius doctoris valet q̄ voluit ex his fundamentis rationes reddere diuinitatis huius secte scz sarracenorum p̄re ceteris. Sed si quis de illa re speculari voluerit alit̄ necesse est vt scripturas sanctas cōsideret. et presertim dictum Zacharie prophete capitulo. xij. vbi dicit sic. Et erunt in omni terra dicit dominus. partes due in ea. et dispergentur et deficient. et tertia pars relinquetur in ea: et ducam tertiā partem per ignem. et vram eos sicut vritur argentum. Quid vero sacramenti verbum hoc habeat. qui legit intelligit. Due enim partes que dispergentur et deficient nō ab re possunt intelligi iudei et gentiles siue sarraceni. tertia vero pars populus christianus: que pars ducitur per ignem variarū persecutionū et tribulationū. nec tamen deficient vsq̄ in seculi cōsummationē. sed per hec purgatur et exercetur r̄c. Sicut enim olim tempore legis mosaice: dum vigeret. reliquit dominus gentes multas in circumitu populi sui scz philisteos et alios vt in eis erudiret israelē et vt cōsuetudinem haberent p̄liandi r̄c. Sic fortassis idipm nō incōgrue dici potest in p̄posito vt scz sarracenos dimittat dñs vel in flagellum vel exercitiū populi christiani. Sed ego nihil temere diffiniens id doctioribus relinquo. Hoc vnum scio psalmista testante. quia iudicia dei abyssus multa r̄c. Quis autem nouit sensum dñi. aut quis cōsiliarius eius fuit. Apostolus etiam clamat. O altitudo diuinarū sapientie et scientie dei. q̄s incōprehensibilia sunt iudicia eius; et inuestigabiles vie eius. Et tantum de Sarracenis.

Sarraceni lingua et littera vtuntur Arabica hic inferius
 su bimprefsa.

Dal	Dal	Feh	heich	Hzym	Tach	Te	Be	Aleph
د	د	ف	ح	ز	ط	ت	ب	ا
Ayn	Dach	Ta	dadua	Sad	Sahyn	Szyn	Zaym	Ke
ع	ذ	ث	ذ	س	ش	س	ز	ك
hebe	Nun	Mym	lam	lam	capls	habls	ffa	Saym
ه	ن	م	ل	ل	ق	ك	ف	س
Yod	ye	lam	h	mau				
ي	ي	ه	و					